

Polska sztuka na emigracji

Jan Wiktor Sienkiewicz, Mateusz Kozieradzki

Wystawa PromienioTwórczość z cyklu „Sztuka w poczekalni”

Carolina Khouri, Wojciech Antoni Sobczyński, PromienioTwórczość/RadioCreativity, 2017, drewno, gips, tekstylia, akryl.

Wystawa *PromienioTwórczość* inauguruje cykl prezentacji polskiej sztuki na emigracji w Centrum Sztuki Współczesnej Znaki Czasu w Toruniu pt. *Sztuka w poczekalni*, pod opieką naukową prof. dr. hab. Jana Wiktora Sienkiewicza, wieloletniego badacza i specjalisty z zakresu polskiej sztuki na emigracji, twórcy Zakładu Historii Sztuki i Kultury Polskiej na Emigracji w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, autora wielu publikacji z zakresu polskiej sztuki poza Polską, w tym książki pt. *Sztuka w poczekalni. Studia z dziejów polskiej sztuki na emigracji 1939-1989* (Toruń 2013).

Pokazujemy na niej osiągnięcia malarskie i rzeźbiarskie **Caroliny Khouri i Wojciecha Sobczyńskiego - polskich artystów z Wielkiej Brytanii**. Wybór artystów nie jest przypadkowy. Wojciech Sobczyński jest artystą należącym do pokolenia polskich artystów osiadłych na Wyspach Brytyjskich po 1968 roku - łączącego tak zwaną starą emigrację z falą osiedleńczą polskich twórców przybyłych nad Tamizę po wejściu Polski w struktury Unii Europejskiej. Sobczyński w Londynie świadomie kontynuuje akademicki warsztat wyniesiony z krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, utrzymując niezależność artystyczną i torując własną drogę osadzoną w ogólnoeuropejskim nurcie rozwoju sztuk. Carolina Khouri natomiast reprezentuje emigracyjną falę polskich twórców, którzy nad Tamizę przybyli po 2004 roku.

Sztuka polska, powstała poza granicami Polski po 1939 roku, jako ważne zjawisko w dziejach polskiej kultury artystycznej poza Polską - do tej pory nie jest obecna w opracowaniach poświęconych historii sztuki polskiej XX wieku. W żadnej z dotychczasowych syntez historii polskiej sztuki współczesnej do 1989 roku nie podejmowano tego zagadnienia. W efekcie powstał jednostronny obraz polskiego dorobku artystycznego w zakresie sztuk plastycznych, ograniczony do terytorium Polski po 1945 roku. Pod koniec XX wieku oraz w minionych szesnastu latach XXI wieku, wraz ze śmiercią wielu wybitnych osobowości polskiego życia artystycznego na emigracji, wiele dzieł sztuki oraz archiwaliów z pracowni artystycznych i prywatnych zbiorów uległo rozproszeniu. Do 2017 roku zmarli prawie wszyscy twórcy (interesującego nas w kontekście prezentowanej w CSW w Toruniu wystawy) z kręgu polskiego artystycznego - plastycznego Londynu. Szczęśliwie jednak, znaczna część dorobku polskich artystów została uratowana przez instytucje muzealne i archiwalne w Polsce, na czele z najważniejszymi dla badań polskiej

emigracji artystycznej - Archiwum Emigracji i Muzeum Uniwersyteckim, działającymi w strukturach Biblioteki Uniwersyteckiej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Prace Caroliny Khouri z serii *Landscape of my mind*

Abstract in Red No 3, oil on canvas, 40 x 50 cm.

Abstract in Blue n°6, oil on canvas resin coated, 122 cm x 152.5 cm.

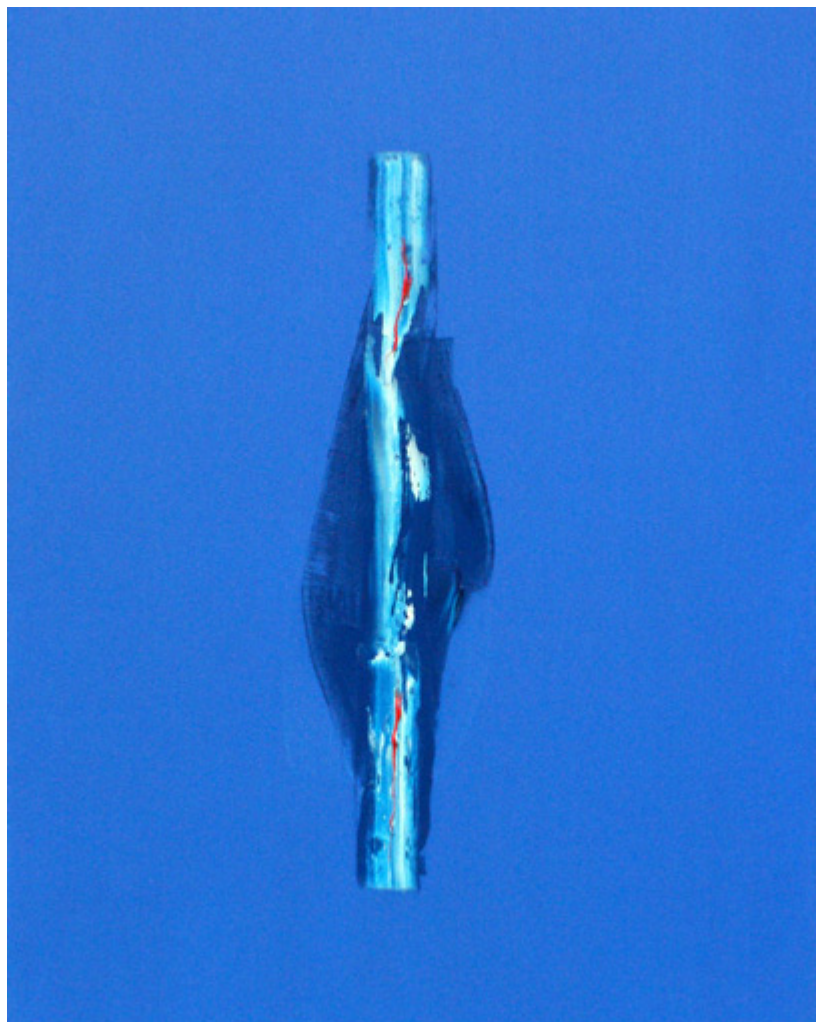
Na obecnym etapie badań, najwięcej opracowań i publikacji z zakresu polskiej sztuki na emigracji dotyczy polskiej sztuki we Francji i w Wielkiej Brytanii. W Polsce naukowymi jednostkami prowadzącymi systematyczne badania nad sztuką polską na emigracji po 1939 roku są dwa ośrodki: wspomniany już Zakład Historii Sztuki i Kultury Polskiej na Emigracji powołany w 2010 roku w strukturach Katedry Historii Sztuki i Kultury Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, prowadzony przez prof. dr. hab. Jana Wiktora Sienkiewicza oraz Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata (*Polish Institute of World Art Studies*), kierowany przez prof. dr. hab. Jerzego Malinowskiego. Ponadto ważną działalność dla warsztatu historyków sztuki, w zakresie porządkowania i udostępniania archiwaliów emigracyjnych oraz opracowywania kolekcji dzieł sztuki emigracyjnej prowadzi Archiwum Emigracji i Muzeum Uniwersyteckie UMK.

Dzięki publikacjom autorskim i zbiorowym wydawanym przez te ośrodki, odnoszącym się do szeroko pojmowanej polskiej kultury artystycznej na emigracji w XX i XXI wieku jest nadzieja, że powstanie niebawem zrewidowana, tj. uzupełniona o dorobek twórczy polskich artystów plastyków, którzy po 1939 roku pozostali na emigracji, pełna - nie ograniczona jedynie do granic powojennej Polski, historia polskiej sztuki współczesnej i nowoczesnej. Jest to zadanie pilne, albowiem wszystkie dotychczasowe opracowania obejmujące zagadnienia plastyki polskiej po 1939 roku odnoszą się jedynie do sztuki powstałej w granicach Polski pojałtańskiej.

Prace Caroliny Khouri z serii *Landscape of my mind*

Abstract in Red No 1, oil on canvas and resin coat, 122 x 152.5 cm.

Abstract in Blue_ no 9, oil on canvas, 90 x 70cm, 2016 r.

Inaugurując cykl prezentacji pt. "Sztuka w poczekalni" Centrum Sztuki Współczesnej Znaki Czasu podkreśla znaczenie dotychczasowych osiągnięć toruńskiego ośrodka badawczego w zakresie polskiej sztuki na emigracji - i otwiera możliwości prezentacji oraz dyskusji naukowej wokół znaczenia sztuki polskiej powstałej poza Polską, która z różnych powodów nie znalazła się w dotychczasowym kanonie polskiej kultury artystycznej XX I XXI wieku.

Tytułowa *PromienioTwórczość*, na prezentowanej w toruńskim CSW wystawie, nabiera w pracach polskich artystów z Londynu metaforycznego znaczenia w odniesieniu do współczesnego „teraz” (*connect with the present*). Jest symbolem „bycia w zasięgu” i w łączności z otaczającym nas światem zewnętrznym, *promieniotwórczo* przekształconym na czynnik twórczy, co stanowi specyfikę niewygasającej inspiracji.

Prace Wojciecha Antoniego Sobczyńskiego

Two forms, 2016.

Catwalk figure, 2004 r.

Gossiping six, 2004 r.

W dziełach **Caroliny Khouri i Wojciecha Sobczyńskiego** - *promieniotwórczość* to przede wszystkim wzajemne oddziaływanie i przenikanie zarówno w ich pracach indywidualnych jak i razem tworzonych kompozycjach, powstających od lat we wspólnej przestrzeni życiowej i artystycznej - w harmonii pomiędzy ideami i poszukiwaniami. Nie brakuje w nich wyraźnie dostrzegalnych zarówno różnic jak i podobieństw, wynikających z koegzystencji sztuki i płci - mężczyzny i kobiety. To próba charakterów w realizacji odrębnych postaw twórczych świadczących jednocześnie o wolności i stymulującej „grawitacji współistnienia”. Szczególnie prace z ostatniego okresu i dzieła najnowsze - przygotowane specjalnie na wystawę w Centrum Sztuki Współczesnej Znaki Czasu w Toruniu, pozostające w nurcie abstrakcji, pozwalają dostrzec ewolucję dokonującą się w zakresie ich kreatywnej

swoistości, stylistyki oraz konsekwentnie podejmowanych wyzwań w kierunku eksperymentu i doświadczeń z materią i jej formą.

Wojciech Antoni Sobczyński zaprezentuje rzeźby, trójwymiarowe obiekty ściennie i obrazy pochodzące z najnowszego okresu twórczości, a także prace powstałe specjalnie z myślą o wystawie w CSW w Toruniu. Artysta rozwija drogę poszukiwań w zakresie materiału twórczego, który poddany jest przeobrażeniom – zmieniając swoje pierwotne zasady i przeznaczenie. Polemika z pracami jest więc po stronie widza, szczególnie z serią kompozycji, w których zastosowane zostały nowatorskie rozwiązania zarówno w założeniach formalnych jak i fakturze końcowego efektu, zachowując jednocześnie melodykę klasyki.

Prace Caroliny Khouri z serii *Haiku Prelude - Haiku Kami*

Snap your finger stop the world - rain falls harder. – Jack Kerouac. Acrylic and water based paint on vinyl paper, 2010 r., 42 x 45 cm.

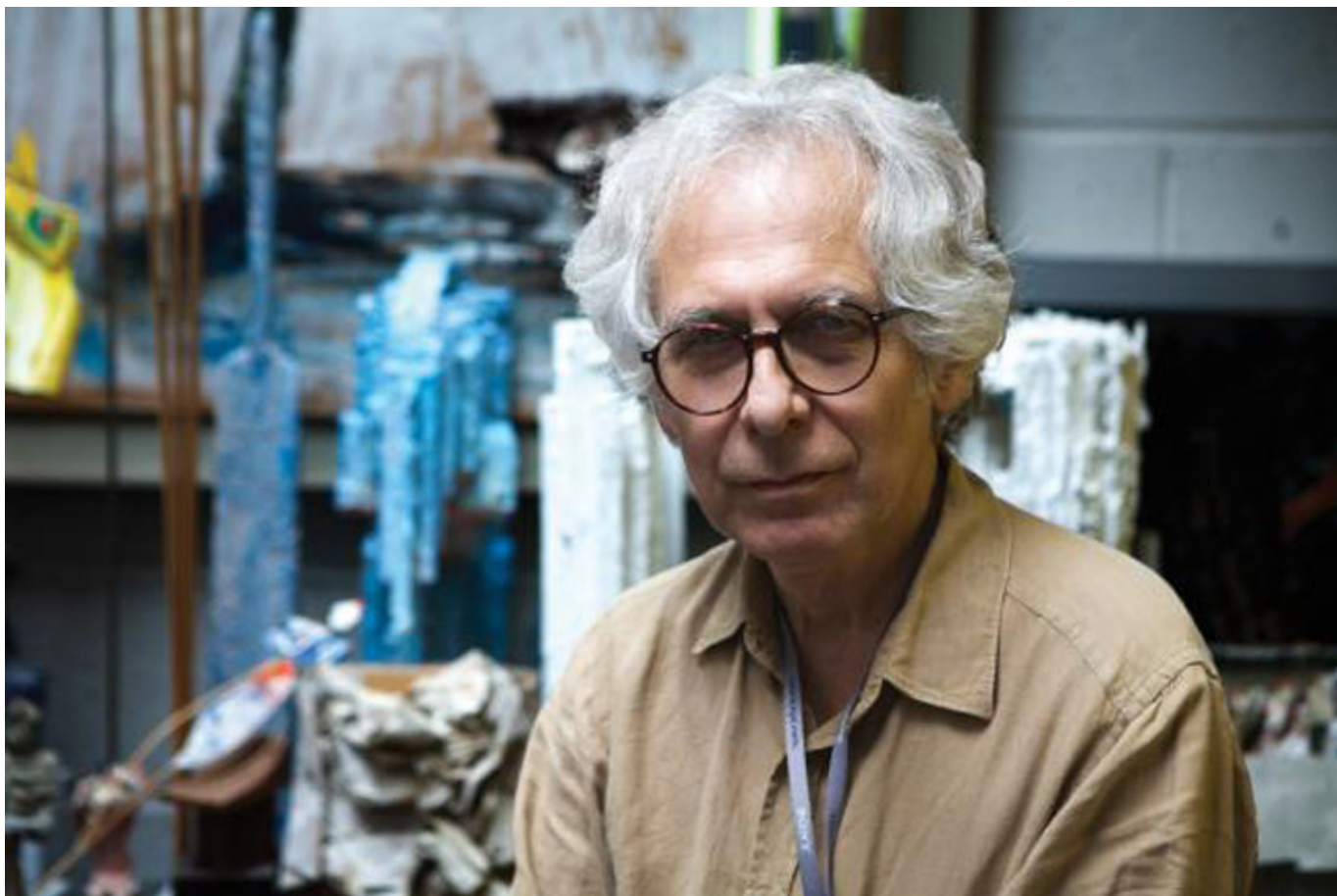
In the spring rain, the pond and the river, have become one. - Buson. Acrylic and water based paint on vinyl paper, 2010 r., 43 x 45 cm.

Prace **Caroliny Khouri** pochodzą z serii „Pejzaż mojego umysłu”, zapoczątkowanej w 2011 roku obrazem powstałym do projektu Format VI Collective londyńskiej grupy artystycznej Page 6. Na tą serię dzieł składają się w większości jednoznaczne i zdecydowane obrazy abstrakcyjne o dużych formatach. Przypisywanie ich do tradycji abstrakcyjnego ekspresjonizmu nie jest przypadkowe. Zasadniczą cechą odgrywa w nich kolor i kompozycja obrazu oraz kontrast między gładką powierzchnią a *impasto*. Wrażenia, uczucia, emocje są kluczem do ich odczytania i doświadczenia, a także odebrania w sposób wolny od nawiązania do reprezentacyjnych przedstawień.

Toruńska wystawa, po wcześniejszych wspólnych prezentacjach artystów w ramach **londyńskiej grupy Page 6**, jest pierwszą w Polsce manifestacją twórczości **Caroliny Khouri i Wojciecha Sobczyńskiego** - ze specjalnie stworzonym w okresie ostatnich kilku miesięcy 2017 roku kolektywnym dziełem - stanowiącym centralny punkt wystawy.

Carolina Khouri

Wojciech Antoni Sobczyński

Carolina Khouri jest artystą pochodzenia libańsko-polskiego. Ukończyła filologię polską na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warszawskiego oraz projektowanie wnętrz i przestrzeni w LCC - The University of the Arts London.

W jej praktyce artystycznej dominującą dyscypliną jest malarstwo. Na przestrzeni lat jej sztuka przechodziła różne etapy poszukiwań twórczych, by ostatecznie zaistnieć w swoim indywidualnym rozpoznaniu i określić jednostkową tożsamość w szeroko rozumianym nurcie abstrakcji post-malarskiej.

Artystka pracuje również jako kuratorka i organizatorka wydarzeń artystycznych w środowisku twórców pochodzących z wielu krajów świata. Od 2012 roku jest dyrektorem Haringey Arts CIC w postindustrialnej dzielnicy północno-wschodniego Londynu. Jest członkiem grup artystycznych: Page 6 (2011) i The Magma Group (2013).

Wojciech Antoni Sobczyński ukończył Wydział Rzeźby na Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, pod kierunkiem profesora Jacka Pugeta. Stypendium Barbary Robertson pozwoliło mu kontynuować studia artystyczne w City and Guilds of London, Arts School a następnie w Slade School of Art - University Collage London pod kierunkiem profesora Rega Butlera.

Artysta od 1968 roku mieszka i tworzy w Londynie. Jest rzeźbiarzem, który wkroczył na teren malarstwa i łączy bez wahania obydwie domeny w indywidualny sposób. Brał udział w licznych wystawach zbiorowych i indywidualnych. Jego prace są częścią prywatnych kolekcji w Wielkiej Brytanii, Francji, Włoszech, Japonii, Polsce i USA. Jest założycielem grupy artystycznej Page 6.

W 2015 roku twórczość rzeźbiarska Wojciecha Antoniego Sobczyńskiego stała się tematem pracy magisterskiej autorstwa Ewy Sobczyk, napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Jana Wiktora Sienkiewicza w Zakładzie Historii Sztuki i Kultury Polskiej na Emigracji UMK.

Promień Twórczość

Carolina Khouri i Wojciech Sobczyński (Wielka Brytania)

Wystawa z cyklu

Sztuka w poczekalni

polska sztuka na emigracji

**Centrum Sztuki Współczesnej Znaki Czasu, 8 września - 22 października
2017 r.**

Kuratorzy

prof. zw. dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz

Mateusz Kozieradzki

Linki:

Telewizja Toruń

<http://www.toruntv.pl/movie/show?id=13511>

Centrum Sztuki Współczesnej w Toruniu

<http://csw.torun.pl/wystawy-2/wystawa-promienio-tworczosc-carolina-khour-i-wojciech-sobczynski-22039/>

Prace Wojciecha Antoniego Sobczyńskiego

<https://www.flickr.com/photos/wojciechantonisobczynski/with/5623222124/>

Prace Caroliny Khouri

<http://www.carolinakhouri.com/>